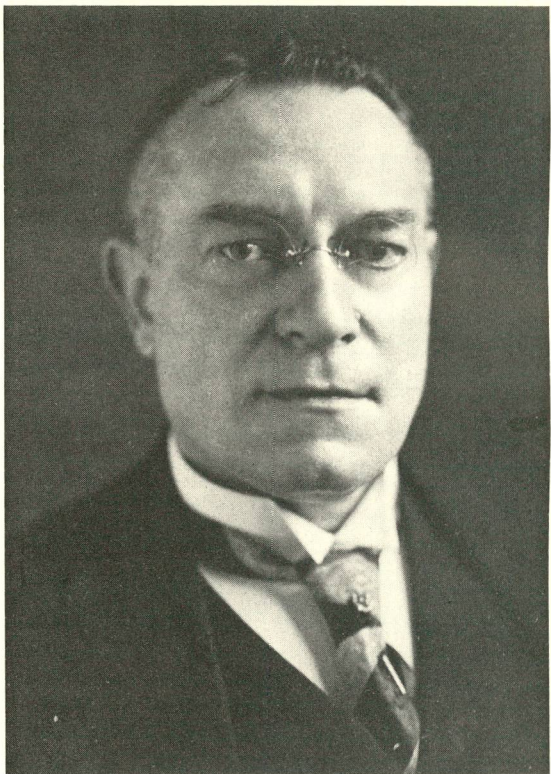

SPELEERS, Reimond H.L., oogarts, hoogleraar (Waasmunster 9 maart 1876 - Aalst 29 april 1951). Als zoon van een postmeester verhuisde Speleers in zijn jeugd herhaalde malen. Zijn laatste lagere school was in Hamme, waarna hij het schooljaar

1888-'89 doorbracht in het Institut St.-Joseph te St.-Niklaas, om dan zijn humaniora te voltooien aan het Klein Seminarie aldaar. Behalve dat hij steeds primus van zijn klas was, ontwikkelde zich daar zijn Vlaamsgezindheid. Bij zijn overgang naar de universiteit in 1894 nam hij deel aan de stichting van de Katholieke Vlaamsche Jongstudentenbond van Oost-Vlaanderen, die hij vijf jaren geleid heeft.

Als student te Leuven trad hij op in een aantal verenigingen en werd redacteur van *Ons Leven*. Na het behalen van het doktersdiploma in 1900 bleef hij te Leuven als assistent in de oogheelkundige kliniek; in 1901-'02 bekwaamde hij zich verder te Berlijn in de oogheelkunde en in de keel-, neus- en oorziekten. In 1903 vestigde hij zich als oogarts te St.-Niklaas, waar hij in november van hetzelfde jaar huwde met de dochter van schepen dr. A. Reynaert. In 1906 werd hij te Gent opvolger van dr. Rogman in de onder diens naam bekende ooglijderskliniek. Als wetenschapsman bereidde hij zich voor om het professoraat in de oogheelkunde te kunnen overnemen, zodra dit vrijkwam.

Reimond Speleers was een typische vertegenwoordiger van het cultuurflamingantisme, doch hij onderscheidde zich van veel anderen door zijn beginselvast radicalisme waaraan hij steeds trouw gebleven is. Het doelgerichte evenwicht tussen zijn intelligentie en zijn sterke wils- en werkkracht vormde de grondslag van zijn beheerst en zelfbewust optreden in het maatschappelijk leven, waardoor hij tot een gezaghebbende figuur in de V.B. werd. Hij was vast medewerker aan de Vlaamsche Natuur- en Geneeskundige Congressen. In 1908 was hij medestichter van de Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding te Gent; in dit kader spande hij zich in voor een betere opleiding van het verplegend

personeel, beginnend met een leergang die leidde tot het schrijven van een handboek, de uitgave van een tijdschrift en de oprichting van een school voor verpleegkunde. In 1903 was hij medestichter en bestuurslid van de Katholieke Vlaamsche Oud-Hoogstudentenbond van Oost-Vlaanderen, waarvan hij later voorzitter werd, en van de Katholieke Vlaamsche Landsbond. Hij werd ook voorzitter van de Gentse afdeling van het Algemeen Nederlands Verbond. In 1907 werd hij lid van de tweede commissie voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit volgens het ontwerp-Lodewijk de Raet. Bij het begin van de Duitse bezetting in 1914 werd Speleers tot afzijdigheid genoopt door het optreden van Domela en de zijnen. Toen echter tot de vernederlandsing van de Gentse universiteit werd besloten, sprak het vanzelf dat hij er de leerstoel in de oogheelkunde zou bekleden; hij werd bij de opening in 1916 decaan van de medische faculteit en later waarnemend rector, totdat op 22 oktober 1918 de universiteit moest worden gesloten. Hij week toen met zijn gezin naar Nederland uit, waar hij tijdelijk in Den Haag woonde; zijn herenhuis op de Vlasmarkt te Gent werd na de intocht van het Belgisch leger aangewezen om door het logeslagen gepeupel te worden bestormd en leeggeplunderd.

In 1919 legde Reimond Speleers samen met enkele Gentse collega-professoren te Leiden een aanvullend examen af om in Nederland geneeskundige praktijk te kunnen uitoefenen; daarna werd hij assistent van prof. H. Burger te Amsterdam en in 1921 vestigde hij zich als oogarts te Eindhoven. Hij bleef steeds bij de V.B. betrokken. Zo behoorde hij tot de groep van het weekblad Vlaanderen en was hij regelmatig op de vergaderingen, waar de organisatie van het Vlaams-nationalisme werd besproken door in Nederland verblijvende ex-activisten met voormannen uit Vlaanderen. In 1924 schreef hij een brochure: Is de V.B. een nationale beweging, ja of neen?, in antwoord op een voordracht van F. van Cauwelaert. In 1930 sprak hij te Gent op de door het Algemeen Vlaamsch Hoogstudentenverbond belegde vergadering bij de opening van de opnieuw vernederlandste universiteit. In De Nieuwe Gids van juni 1939 schreef hij een merkwaardige belijdenis van zijn Vlaams-nationale overtuiging, gericht op de Grootnederlandse eenwording.

In 1940 kwam de leerstoel van oogheelkunde te Gent vrij door het overlijden van prof. Van Duyse. Daar dit samenviel met de Duitse bezetting, nam Speleers de beslissing die hem noodlottig geworden is. Hij gaf zijn veilige werkkring te Eindhoven op om zich tot hoogleraar te laten herbenoemen.

Hij doceerde er vier jaren. Hij werd ook lid van de Raad van Leiding van het Vlaamsch Nationaal Verbond. In 1943 trad hij op als Belgisch lid van de internationale commissie voor het onderzoek van de massamoorden te Katyn (Polen) en stelde het verslag op.

De ontruiming van Gent in augustus 1944 betekende de geestelijke en lichamelijke ineenstorting van de door ziekte ondermijnde 68-jarige. Hij werd gevangen genomen, in het kamp van Lokeren en daarna te Merksplas gedetineerd. Op 19 december 1947 door de krijgsraad te Gent tot 20 jaren buitengewone hechtenis veroordeeld, werd hij in april 1948 zo levensgevaarlijk ziek, dat hij naar een

kliniek te Aalst overgebracht werd. Daar heeft drie jaren later de dood hem uit zijn lijden verlost.

WERKEN: *Is de V.B. een nationale beweging, ja of neen?* (1924); - *Historische momenten en persoonlijke herinneringen uit den strijd voor de vernederlandsing der Hoogeschool van Gent* (1930); - *Een kijkje van hooger op onze beweging* (z.j.); - *Nieuwe richtlijnen in de Vlaamsche Beweging?* (1939); - *De Vlaamsche Beweging. België en de gebondenheid der Nederlanden. Nieuwe richtlijnen*, in *De Nieuwe Gids* (juni 1939, p. 737-790).

LITERATUUR: A.L. Faingnaert, *Verraad of zelfverdediging?* (1933); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, I-III (1969); - A.W. Willemsen, *Het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave).

HENDRIK D. MOMMAERTS